

Geschiedenis van de Goese Polder (12)

Molens in de Goese Polder

In januari 1801 vroeg Pieter Remijn, eigenaar van de molen "De Vijf gebroeders" aan het stadsbestuur van Goes toestemming om op De moolberg benoorden de 's Heer Hendrikskinderenpoort een nieuwe stene windkorenmole te mogen stichten. Het is de plaats waar deze molen in de Goese Polder nog steeds staat. De molen moest worden gebouwd volgens het plan van de stadsdirecteuren. Het pachtcontract was gelijk aan het oude contract van de oliemolen die op deze molenberg stond. Volgens een stadsplattegrond uit het midden van de zeventiende eeuw had de stad Goes ongeveer negen molens. De molen De Koornbloem – aan de rand van de Goese Polder – is daarvan nu nog de enige nog werkende molen.

Uit oude archiefstukken weten we dat er al in 1358 aan de noordkant van de stad Goes een molenwerf was. Dat was een verhoogde plaats waarop een molen stond. In 1399 verleende hertog Albrecht van Beieren aan de stad Goes het maalrecht. Dat betekende dat er in Goes een molen mocht zijn, waar de boeren uit de omtrek hun graan konden laten malen. Voor dat malen moest aan de molenaar een vergoeding worden betaald en daarnaast een belasting aan het stadsbestuur, we zouden nu zeggen een soort btw. Naast molens om graan te malen waren er ook molens om hout te verwerken. Op 2 mei 1701 kregen Hubertus Hariinck, Johannes Rafels en Cornelis Stroobant vergunning om een zaagmolen te timmeren. Zoals al uit deze

omschrijving blijkt was dit een houten molen waarvan het hout uit de Oostzeelanden, zoals Letland kwam. Deze molen met de naam "De Eendracht" heeft gestaan op de plaats waar nu de Zaagmolenstraat ligt. Deze molen is in 1901 afgebroken. De meeste molens werden door wind aangedreven. Zo'n windmolen was "De Arend", welke gestaan moet hebben op de Westerschans. Op die plaats ligt nu sportpark Het Schenge.

Pieter Remijn

Toen Pieter Remijn in 1801 toestemming vroeg om een nieuwe molen te bouwen was hij al sinds 1798 eigenaar van de molen "De Vijf Gebroeders". Dit was op dat moment de oudste molen die al in de vijftiende eeuw bekend stond als de noordmolen. Zoals de naam al zegt lag deze molen aan de noordzijde van de stad. Omstreeks 1897 is deze molen gesloopt. Deze Pieter Remijn was wel een ondernemende man want in 1810 kocht hij ook gortmolen "De Grenadier", op het tegenwoordige Ravelijn de Grenadier. Deze molen is omstreeks 1856 afgebroken.

Nadat Pieter Remijn in 1801 van het stadsbestuur toestemming had gekregen om een korenmolen te bouwen deed hij in 1809 een verzoek om naast de Koornbloem een rosmolen te bouwen. De Koornbloem is een stellingmolen omdat hij hoog boven de bebouwing uitsteekt, zodat deze veel wind kan vangen. Probleem is dat je met een windmolen afhankelijk bent van de wind. Met paardenkracht in

een apart gebouw kon hij ook met minder wind de bakkers van meel voorzien. Twintig paarden in ploegendienst konden de molen draaiende houden. De maximale capaciteit dat gedraaid kon worden was dertig zakken graan per dag. Dat was te weinig om in de dagelijkse behoefte van de Goese bakkers te voorzien. De molenaar liet daarom nog een windmolen bouwen. De rosmolen werd in 1838 gesloopt. Nu herinnert alleen de naam Paardenweg nog aan die tijd. In 1817 volgt Adriaan Remijn zijn vader op als molenaar. Na zijn overlijden hertrouwde zijn weduwe met Frans Jan van Schaverbeke, vermoedelijk de molenaarsknecht, die in 1830 eigenaar van de molen werd.

Molenaarsbedrijf De Jonge

In 1839 werd de molen verkocht aan Pieter van Wasbeke. Daarna is de molen nog verschillende malen door verkoop van eigenaar gewisseld. In 1885 kocht molenaarsknecht Leendert de Jonge Fzn. uit Rilland de molen. Tot 1954 zou molen de Koornbloem in eigendom blijven van deze familie. In 1939 werd de molen gemoderniseerd, het oude molenhuis werd afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Dit molenhuis staat er nu nog. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd de molen gevorderd door de Duitse weermacht voor de voedselvoorziening voor de bezetter. Wat weinigen weten is dat de molen ook een prima onderduikadres was omdat er geen huiszoekingen door de Duitsers werden verricht. Ook kwamen Goesenaren met tarwe van inferieure kwaliteit om te malen. De molenaar verzorg dan zijn klanten van het prima "Duitse" meel. In 1954 werd het molenbedrijf wegens faillissement verkocht aan de Boerenleenbank (nu Rabo) te 's Heer Arendskerke. De molen werd daarna nog verpacht aan de firma M.J. Snoep, maar die moest er in 1967 ook

Molen De Koornbloem

mee stoppen. In 1985 kwam er een plan om de molen te restaureren, welke restauratie in 1996 gereed kwam. Sindsdien is de gemeente Goes eigenaar van de molen en houdt Bert Boonman als hobby-molenaar de molen draaiende.

FdK

Voor dit artikel is gebruik gemaakt van de lesbrief voor het basis- en voortgezet onderwijs met als titel "De molens van Goes", een uitgave van het Gemeentearchief Goes van april 1997.

Alle artikelen over de geschiedenis van de Goese Polder zijn ook te lezen op de website van het Gemeentearchief Goes onder het kopje publicaties en dan zoeken op Goese Polder.